

**MINISTER
ROLNICTWA I ROZWOJU WSI**

Warszawa, 19 listopada 2021 r.

Znak sprawy: DRR.po.053.19.2021

**Pan
Witold Szmulewicz
Prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych**

Dotyczy: pisma z dnia 22 października 2021 r., znak: KRIR/KK/944/21, przekazującego stanowisko Zarządu Lubelskiej Izby Rolniczej z dnia 30 września 2021 r. w sprawie trudnej sytuacji na rynku jabłek oraz pismo Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego, znak: IRWŁ/KRIR/2979/2021

Szanowny Panie Prezesie,

w odpowiedzi na pismo z dnia 22 października 2021 r., znak: KRIR/KK/944/21, uprzejmie informuję, co następuje.

Specyfiką rynku owoców jest występująca cyklicznie duża niestabilność cenowa. Analizy rynkowe wskazują, że największy wpływ na ceny owoców mają wahania podaży. Wielkości produkcji, które wynikają głównie ze zmiennych warunków pogodowych, są ściśle skorelowane z poziomem cen. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 30 września br. prognozowane w 2021 r. zbiory jabłek zapowiadają się na poziomie wyższym w relacji do lat 2020 i 2019 i mogą wynieść ponad 4,0 mln ton. Ponadto według danych Światowego Stowarzyszenia Producentów Jabłek i Gruszek (WAPA) w lipcu 2021 r. zapasy jabłek w Polsce wynosiły 133 tys. ton, czyli 11 razy więcej niż w lipcu 2020 r.

W bieżącym sezonie te dwa czynniki, tj. prognozowany wzrost krajowej produkcji jabłek oraz stany magazynowe z poprzedniego okresu zbiorów - negatywnie wpływają na sytuację popytowo - podażową, skutkując obniżeniem cen skupu jabłek zarówno do przetwórstwa, jak i na rynek deserowy. Ponadto sytuacji nie sprzyjają rosnące koszty siły roboczej czy środków do produkcji, które stanowią kluczowy czynnik kosztów produkcji. Istotne są również zachowania uczestników rynku m.in. podmiotów skupujących produkty, zakładów przetwórczych, odbiorców hurtowych. Jednocześnie struktura rynku na poziomie produkcji

surowca jest rozdrobniona, co w konsekwencji ogranicza możliwości prowadzenia skutecznych negocjacji handlowych.

Niemniej jednak w ostatnich tygodniach rynek odnotował niewielkie ożywienie. Według aktualnych danych Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB za 46 tydzień br. ceny jabłek kierowanych do przetwórstwa wahały się w granicach 0,27-0,33 zł/kg. Przepisy unijne dotyczące wspólnej organizacji rynków produktów rolnych (WORR) 1, które bezpośrednio regulują rynek owoców i warzyw, nie przewidują mechanizmów wsparcia na rynku owoców w związku z kryzysem cenowym. Założeniem polityki UE jest bowiem, iż ceny kształtowane są swobodnie poprzez popyt i podaż na wolnym rynku. Natomiast w ograniczaniu zakłóceń na rynku owoców i warzyw, w tym jabłek, oraz rozwiązywaniu pojawiających się problemów, kluczową rolę pełnią organizacje producentów powołane do działania w tym sektorze.

Stosownie do ww. przepisów to organizacjom producentów owoców i warzyw przypisana jest rola podmiotów stabilizujących sytuację na tym rynku. Organizacje producentów mogą podejmować działania z zakresu zarządzania kryzysowego, obejmujące m.in. wycofanie produkcji z rynku, tym samym ograniczać spadkowy trend cen skupu.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi od wielu lat podejmuje wysiłki w celu konsolidacji rynku owoców, kierowanych do bezpośredniej konsumpcji oraz do przetwórstwa. Zorganizowany w wysokim stopniu rynek owoców jest w stanie ułatwić jego uczestnikom dostosowanie się do zmiennych warunków rynkowych oraz zwiększyć ich stabilność i konkurencyjność.

Odnosząc się do sposobu działania podmiotów skupujących czy zakładów przetwórczych i stosowanych przez nie praktyk opisanych w stanowisku Lubelskiej Izby Rolniczej, które mają prowadzić do obniżania cen skupu należy przypomnieć, że od 2017 r. ustawą o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz. U. z 2019 r. poz. 517, 1649 i 1667) wprowadzono rozwiązania mające na celu wzmocnienie pozycji producenta w łańcuchu dostaw żywności i przeciwdziałające nieuczciwemu wykorzystywaniu pozycji rynkowej przez silne ekonomicznie podmioty względem słabszych. Wywieranie nacisku na poziom cen, narzucaniu treści umowy może zostać uznane za praktykę nieuczciwie wykorzystującą przewagę kontraktową przez nabywców produktów rolnych. Zgodnie z przepisami ustawy taką sytuację można zgłosić, również anonimowo, do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który jest uprawniony do podejmowania odpowiednich działań.

Poprawne relacje pomiędzy podmiotami w łańcuchu dostaw żywności stanowią fundament współpracy biznesowej. Ministerstwo od lat podejmuje działania mające na celu poprawę

¹ rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 671, z późn. zm.)

stosunków umownych łączących uczestników tego rynku prowadząc z nimi na bieżąco dialog. Przykładem takich działań było wypracowanie w 2018 r. projektu umowy kontraktacyjnej na dostarczanie produktów rolnych w ramach powołanej w Ministerstwie grupy roboczej, w skład której weszli m.in. przedstawiciele organizacji zrzeszających producentów owoców oraz przedstawiciele branży przetwórstwa owocowo-warzywnego.

Niekorzystnym czynnikiem, który ma wpływ na wymianę handlową, jest niestabilna sytuacja w krajach dawnego bloku wschodniego, które są jednymi z największych pozaunijnych odbiorców polskich produktów rolno-spożywczych. Rosja przedłużyła do końca 2022 r. obowiązujące od 2014 r. embargo na przywóz produktów rolno-spożywczych pochodzących m.in. z Unii Europejskiej. Zaniepokojenie budzi obecnie sytuacja na Białorusi, która jest jednym z ważniejszych odbiorców polskiej żywności, w tym polskich jabłek (choć w okresie I-IX 2021 r. eksport jabłek na Białoruś wyniósł 92,7 tys. ton i pozostawał na poziomie zbliżonym do ubiegłorocznego – 92,4 tys. ton).

W odniesieniu do wniosku Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego dotyczącego zbadania poziomu cen jabłek oraz sposobu ich ustalania przez podmioty skupowe informuję, że występujące na rynku owoców coroczne wahania cen wynikają ze specyfiki tego rynku, natomiast wysokość cen owoców w sklepach, także w dużych sieciach handlowych, zależy w dużej mierze od długości łańcucha dostaw - im więcej ogniw w łańcuchu dostaw tym wyższa jest cena końcowa. Z tego powodu Ministerstwo zachęca do skracania łańcucha dostaw oraz tworzenia trwałych dobrowolnych powiązań producentów rolnych z przetwórcami i handlowcami uwzględniających interesy obu stron w formie umów kontraktacji. Jest to najkorzystniejszy sposób zapewnienia rolnikom zbytu oraz odpowiednich cen sprzedaży, daje możliwość stabilizacji w dłuższym okresie warunków produkcji.

Ministerstwo na bieżąco obserwuje i analizuje sytuację na rynku, w tym także w zakresie poziomu cen skupu produktów rolnych. Na stronie internetowej Ministerstwa: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/zintegrowany-system-rolniczej-informacji-rynkowej>

publikowane są biuletyny informacyjne zawierające dane o poziomie cen artykułów rolno-spożywczych na różnych rynkach, w tym na rynku owoców i warzyw. Jednocześnie podejmowane są działania na rzecz poprawy przejrzystości rynku. W dniu 22 kwietnia 2021 r. weszły w życie nowe przepisy dotyczące zbierania danych rynkowych. Rozszerzono zakres danych zbieranych przez Ministerstwo w ramach Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej. Do badań rynkowych włączono również podmioty handlu detalicznego, które zostały objęte obowiązkiem raportowania cen zakupu wybranych produktów (m.in. jabłek, pomidorów, mięsa mielonego, cukru, elementów mięsa wieprzowego, wołowego i drobiowego, jaj spożywczych, masła, serów, mąki). Efektem wprowadzonych zmian będzie zwiększenie dostępu do szerszego zakresu informacji o cenach produktów rolno-żywnościowych na poszczególnych etapach łańcucha żywnościowego. Wzmocni to przejrzystość rynku. Zebrane i udostępnione dane umożliwią

dokładniejszą analizę sytuacji rynkowej, w tym analizę marż handlowych w całym łańcuchu dostaw żywności.

Należy również wskazać na działania podejmowane w ostatnim okresie na rynku owoców i warzyw przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKIK), takie jak:

- Kontrola cen owoców i warzyw (wrzesień 2021 r.)

Celem kontroli było zbadanie, jak kształtują się ceny polskich owoców i warzyw w całym łańcuchu dostaw, rozpoczynając od sklepu sieci handlowej, a następnie na zasadzie „kroku wstecz” poprzez kolejne podmioty pośredniczące, aż do producenta rolnego. Kontrole przeprowadzono w odniesieniu do jabłek, borówki, ziemniaka i kapusty białej. Kontrolerzy badali poziom cen poszczególnych partii produktów, a także czy były one efektem czynników rynkowych, w tym marże osiągnięte przy sprzedaży dalszym nabywcom - pośredników i sieci handlowych.

- Kontrole na rynku jabłek (wrzesień 2021 r.)

W 2021 r., ze względu na wysoką podaż świeżych jabłek oraz poziom zapasów po zeszłorocznych zbiorach, ceny jabłek w skupach są bardzo niskie. Inspekcja Handlowa przeprowadziła kontrole w punktach skupu. Celem kontroli było zbadanie czy trudnego położenia sadowników nie próbują wykorzystywać podmioty skupujące oraz przetwarzające jabłka, w szczególności poprzez zawarcie zmów cenowych czy nieuczciwe wykorzystanie przewagi kontraktowej. Kontrole realizowane były, w pierwszej kolejności, przez Wojewódzkie Inspektoraty Inspekcji Handlowej w Warszawie, Lublinie, Kielcach i Rzeszowie. Głównym celem działań kontrolnych jest zbadanie poziomu cen oraz sposobu ich ustalania. Następnie kontrole będą sprawdzały kilkadziesiąt punktów skupu w województwach przodujących w produkcji jabłek w kraju.

Odnosząc się do natomiast do zgłoszonego we wniosku Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego oraz Lubelskiej Izby Rolniczej postulatu dotyczącego „wprowadzenia minimalnej ceny gwarantowanej na płody rolne” informuję, że propozycja ta nie może być zrealizowana ze względu na niezgodność z obowiązującymi przepisami prawnymi.

Należy przypomnieć, że Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w roku 2019 opracowało projekt ustawy o zmianie ustawy o organizacji niektórych rynków rolnych oraz ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi. Propozycje zmian polegały m.in. na możliwości ustalania przez ministra właściwego do spraw rynków rolnych ceny referencyjnej określonego produktu. Zakup produktu rolnego poniżej ceny referencyjnej mógłby stanowić podstawę do zbadania przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, czy nie została nieuczciwie wykorzystana przewaga kontraktowa, co groziłoby wymierzeniem kary dla nabywcy. Jednak w trakcie notyfikacji Komisja Europejska w dniu 4 października 2019 r. przekazała negatywną opinię szczegółową do projektu ustawy. KE podkreśliła, że zgodnie z art. 168 ust. 6 rozporządzenia 1308/2013 wszystkie elementy umów na dostawę produktów rolnych

zawieranych przez producentów, odbiorców, przetwórców lub dystrybutorów, w tym elementy obejmujące cenę do zapłaty za dostawę, są swobodnie negocjowane między stronami. W opinii KE nie jest dopuszczalne ustalanie cen przez władze krajowe. Pomimo wyjaśnień ze strony polskiej do zaproponowanych rozwiązań, KE podtrzymała w dalszej korespondencji swoje negatywne stanowisko. W związku z powyższym podjęta została decyzja o zaniechaniu dalszego procedowania nad projektem ustawy. Tak więc w świetle obowiązujących przepisów propozycja Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego nie jest możliwa do wprowadzenia do porządku prawnego.

Z poważaniem

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Norbert Kaczmarczyk
Sekretarz Stanu
/podpisano elektronicznie/

Potwierdzam zgodność kopii wydruku z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	2160692.6759471.4419286
Nazwa dokumentu	odpowiedź na pismo KRIR.pdf
Tytuł dokumentu	odpowiedź na pismo KRIR
Sygnatura dokumentu	DRR.po.053.19.2021
Data dokumentu	2021-11-19
Skrót dokumentu	25028C590F5DE9A189D22B61CA301E5FC2A81A3E
Wersja dokumentu	1.14
Data podpisu	2021-11-19 16:36:48
Podpisane przez	Norbert Kaczmarczyk; MRiRW Sekretarz Stanu
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego karta

EZD 3.104.37.37.7626

Data wydruku: 2021-11-22

Autor wydruku: Wróblewska Marta (Starszy Specjalista)